GAZETA TRANSILVANIEI.

REDACŢIUNEA ŞI ADMINISTRAŢIUNEA:
BRAŞOVŬ, piaţa mare Nr. 22.

„GAZETA“ IESE ÎN FIECARE ḌI.

Pe unŭ anŭ 12 fior., pe şése lunĭ 6 fior., pe trei lunĭ 3 fior.
România şi străinătate:
Pe anŭ 36 fr., pe şése lunĭ 18 fr., pe trei lunĭ 9 francĭ.

ANULŬ XLVIII.

SĔ PRENUMERĂ:
la poşte, la librării şi pe la dd. corespondenţĭ.

ANUNCIURILE:
O seriă garmondŭ 6 cr. şi timbru de 30 cr. v. a. pentru fiecare publicare

Scrisorĭ nefrancate nu se primescŭ. — Manuscripte nu se retrămitŭ.

Nr. 15. *Sâmbătă 19 (31) Ianuariu* **1885.**

Braşovŭ, 18 (30) Ianuariu 1885.

Nu se mai scrie şi nu se mai vorbesce aḍĭ decâtŭ de politica colonială. O adevĕrată cruciadă au întreprinsŭ statele maritime europene în ţĕrile depărtate transmarine şi ele emuléză în a ocupá ţinuturĭ şi provincii, ce se află pe lângă marea cale comercială, care unesce Europa cu Africa şi cu Asia.

In lupta acésta de concurenţă Italia n'a voitŭ sĕ fie cea din urmă. Când toţĭ întreprindŭ espediţiunĭ şi ocupă puncte comerciale în lumile depărtate, numai Italia sĕ stea cu mânile în sînŭ, numai ea sĕ nu facă politică colonială, ea care sĕ numĕră între puterile cele marĭ maritime şi a cărei desvoltare şi înflorire economică depinde dela viulŭ şi mânosulŭ comerciu celŭ face pe mare?

Puindu-şĭ acésta întrebare ministrulŭ de esterne Mancini, precum însuşĭ asigură în parlamentŭ, a ajunsŭ dupa o matură gândire la resultatulŭ că Italia nu póte stá pe locŭ când celelalte puterĭ, în numele intereselorŭ lorŭ comerciale maritime, ocupă şi anectéză bărbătesce la teritorii neatinse încă de bruma civilisaţiunei moderne.

Italia, ḍise Mancini, trebue sĕ se străduéscă a-şĭ desvoltá puterile sale pe mare, spre a-şĭ asigurá progresulŭ economicŭ. Chiar emigrarea Italienilorŭ, care iea din ce în ce mai marĭ dimensiunĭ, reclamă, adause Mancini, o acţiune energică din parte-ne cu scopŭ de a înfiinţá nouĕ colonii, unde sĕ se pótă aşeḍá cei ce nu mai găsescŭ mijlóce de traiu pe întinsele câmpii ale Italiei.

Sunt câteva ḍile de când acésta acţiune pe mare s'a şi începutŭ prin anectarea unui teritoriu la cóstele Mării roşie de cătră espediţiunea italiană. Stégulŭ italianŭ fâlfáe în Bei-lulu şi, după cum a declaratŭ ministrulŭ de esterne şi celŭ de resbelŭ în cameră, este croitŭ şi pusŭ în lucrare planulŭ de a ocupá mai multe puncte, o armată de 10 pănă la 15,000 ómenĭ fiind gata de a plecá în fiecare momentŭ la ţĕrmii Mării roşie.

Câtŭ pentru pasulŭ energicŭ întreprinsŭ de guvernulŭ italianŭ, trebue sĕ mărturiséscă orĭ şi cine, că elŭ nu este mai puţinŭ justificatŭ decâtŭ ocupaţiunile şi anecsiunile sevĕrşite în timpulŭ mai recentŭ de cătră Anglia, Francia şi Germania. Italianii însuşĭ au causă de a fi mândri de atitudinea resolută a cabinetului actualŭ. Se nasce însĕ grava întrebare, că óre ce vorŭ ḍice celelalte puterĭ la debutulŭ celŭ mai nou alŭ flotei şi armatei italiane?

Guvernulŭ italianŭ, ḍise Mancini, nu voiesce sĕ vatăme drepturile căştigate ale altora. Este acésta în adevĕrŭ aşa? Eată o întrebare, care depinde dela apreciarea fie-cărei puterĭ în parte. Scimŭ, că Turcia a protestatŭ în contra espediţiunei italiane la Assab. Ea pretinde că teritoriile dela litoralulŭ Mărei roşie, făcêndŭ parte din Egiptŭ, stau sub suzeranitatea ei. Mancini declară, că Italia voiesce sĕ mănţină echilibrulŭ în marea mediterană. In punctulŭ acesta însĕ interesele ei concură nu numai cu ale Turciei, ci mai multŭ încă cu ale Franciei. Ce vorŭ ḍice Francesii décă Italianii s'ar încercá în adevĕrŭ de a face din Marea mediterană o mare italiană?

Nu de multŭ o fóiă vienesă vorbea de possibilitatea unui conflictŭ în Europa din causa neînţelegerilorŭ ce se potŭ iscá între marile puterĭ în ţĕrile transmarine. Nu cumva acţiunea cea mai próspĕtă a Italiei, nu cumva pofta ei de a anectá Tripolitania este de natură de a produce încurcăturĭ internaţionale prin suscitarea din nou a cestiunei orientale?

Unulŭ din pasagele cele mai importante ale discursului ministrului de esterne italianŭ este fără îndoiélă acela, în care asigură, că s'a încheiatŭ o strînsă alianţă între Anglia şi Italia. Mancini confirmă dér scirile privitóre la convenţia anglo-italiana. Declaraţiunea lui însĕ ne spune mai multŭ; ea ne spune că se pregătesce o nouă grupare a puterilorŭ şi că Italia s'a ruptŭ de liga de pace din Europa centrală.

Ce e dreptŭ Mancini a ḍisŭ, că alianţa Italiei cu puterile centrale nu s'a alteratŭ, acésta declarare a datorit'o tactului diplomaticŭ. In realitate însă alianţa cea mai nóuă italiană-englesă nu este decâtŭ o denunţare a alianţei încheiate cu Austro-Germania şi unŭ semnŭ vĕditŭ, că în contra ligei puterilorŭ din centrulŭ Europei sĕ rĕdică o altă ligă şi că isbucnirea conflictului între puterĭ nu e tocmai departe.

Ungaria pe mare.

„Tageblatt“ din Lipsca a publicatŭ în Nr. 20 din anulŭ acesta următórea judecată despre politica dominantă din Ungaria:

„Unŭ punctŭ de totŭ principalŭ din programulŭ guvernului actualŭ ungurescŭ are în vedere redicarea ţĕrii în direcţiune economică şi politică-comercială. Ministrulŭ-preşedinte Tisza, de câte orĭ îşĭ desvóltă oratoria sa, accentuéză totdéuna acéstă intenţiune; ba merge chiar mai departe numindŭ maghiarismulŭ regeneratorŭ, nu numai politicŭ, ci şi economicŭ. Elŭ scie fórte bine că prin acésta gâdilă şi măgulesce multŭ şovinismulŭ maghiarŭ şi că prin apĕrarea acestui punctŭ din programŭ îi este mai uşorŭ de a ţiné peptŭ cu diferitele fracţiunĭ politice oposiţiunale din cameră.“

„Décă unŭ ministru ungurescŭ scrie pe drapelulŭ sĕu glorificarea şi lăţirea maghiarismului, póte fi sigurŭ, că va aflá mulţĭ aderenţĭ între tóte classele societăţii maghiare, dela grofŭ până la ciobanulŭ şi pâna la hoţii de cai de pe pustă. Maghiarulŭ este înainte de tóte unŭ entusiastŭ escesivŭ, plinŭ de ilusiunĭ naţionale, care şi-a pusŭ în capŭ sĕ jóce unŭ rolŭ mare în Europa. Apoi, că are séu nu prospecte séu mijlóce pentru aşa ceva nu-i pasă de locŭ. Nu-lŭ poţĭ scóte din prejudiţiulŭ lui, că Ungurulŭ tóte le póte, numai sĕ vrea.“

„Aceste slăbiciunĭ şi fantasterii ale caracterului ungurescŭ îi suntŭ fórte bine cunoscute d-lui Tisza. Elŭ ţine contŭ de ele şi décă nu va eşí la capĕtŭ cu calcululŭ sĕu, va rĕmâné pe séma urmaşilorŭ sĕi sĕ acopere deficitulŭ celŭ mare politicŭ-economicŭ, care li-lŭ va lăsá de moştenire.“

„D-lŭ Tisza însĕ nu s'a mulţămitŭ numai a le vorbí Ungurilorŭ, că Ungaria trebue sĕ devină unŭ statŭ înfloritŭ comercialŭ şi industrialŭ, ci le-a şi pusŭ în vedere, că stégulŭ roşŭ-albŭ-verde cu coróna sf. Stefanŭ va fâlfâí în timpulŭ celŭ mai scurtŭ pe tóte mările lumei. Cu deslegarea acestei probleme istorice a Maghiarismului Tisza a însărcinatŭ portulŭ ungurescŭ „Fiume.“

„Unŭ portŭ ungurescŭ! Intr'adevĕrŭ trebue sĕ rîḍĭ, n'ai încătrău, căcĭ nicĭ o naţiune din Europa nu e atâtŭ de nepricepută şi de strĕină în ce privesce comunicaţiunea pe mare ca naţiunea maghiară.“

„Dér şi altfelŭ este acestŭ portŭ ungurescŭ unicŭ în feliulŭ lui, care nu-şĭ găsesce soţŭ în tótă lumea. De maghiarismŭ şi statŭ ungurescŭ nicĭ pomană prin Fiume, afară de câteva insignii, pe carĭ nimenĭ nu le póte cetí. Nimenĭ nu vorbesce în acestŭ portŭ „ungurescŭ“ nicĭ măcarŭ o vorbă unguréscă. Acésta limbă a păstorilorŭ de cai din Asia e totŭ atâtŭ de cunoscută în Fiume ca orĭ şi care dialectŭ hindostanŭ. In Fiume se vorbesce cu deosebire slavonesce, italienesce şi nemţesce.“

„Tóte aceste adevĕrurĭ însĕ nu împiedecă pe d-lŭ Tisza a esploatá din Fiume mările lumei şi a face din pantalonii strêmţĭ şi din pintenii Maghiarilorŭ sĕi tunică de marinarĭ! *)“

CRONICA POLITICĂ.

Ministrulŭ de esterne italianŭ Mancini rĕspunse în şedinţa camerei dela 27 Ianuariu la interpelaţiunea despre politica colonială. Ministrulŭ arată, că teoria anterióră absolutŭ economică, care era în contra politicii coloniale, astăḍĭ este combătută prin relaţiunile schimbate ale lumii modeıne şi prin întinderea colonială a tuturorŭ naţiunilorŭ marĭ. Italia în lupta civilisaţiunii în contra barbariei nu póte fi neactivă. Guvernulŭ póte, voiesce şi caută sĕ urmeze o politică colonială, între limite modeste sub condiţiunea: 1 a utilităţii economice a acestei politicĭ, fie în presentŭ séu în viitorŭ; 2. a respectării drepturilorŭ căştigate de alte state, ca sĕ nu se nască nicĭ unŭ conflictŭ; 3 a cooperaţiunii activităţii comerciale private. Incercările vor sta în relaţiune cu puterile statului. Ministrulŭ pomenesce, că dibaciulŭ diplomatŭ, care a representatŭ Italia la conferinţa din Berlinŭ, n'a întârḍiatŭ, de a intoná, că Italia are mare interesŭ, ca sĕ se stabiléscă condiţiunile sub care se potŭ câştiga teritorii nouĕ, care nu au nicĭ unŭ stăpânŭ europénŭ. Mancini ḍice, că dênsulŭ a arĕtatŭ încă când era Italia împărţită în mai multe stare, că numai prin întemeierea de colonii lângă Marea roşiă Italia îşĭ póte afla viitórea sa prosperitate. Elŭ combate obiecţiunea, că o actiune italiană în Marea roşiă nu oferă nicĭ unŭ avantagiu politicŭ economicŭ. Respinge presupunerea, că din causa rivalităţii între Italia şi Anglia s'ar putea ivi unŭ periculŭ pentru Italia. Ministrulŭ crede, că este unŭ meritŭ alŭ cabinetului, că acela fără de a părăsi alianţa cu puterile centrale, fără de a părăsi concertulŭ europénŭ şi fără de a lua asupra sa o solidaritate pentru sacrificii şi pent[illegible] pericule, a datŭ Angliei atâtea probe de lealitate şi de amiciţiă folositóre, încâtŭ i-a succesŭ a stabili între amêndouĕ guvernele întru interesulŭ comunŭ o m[illegible] comuniune de vederĭ şi de acţiunĭ. Aceia, care [illegible] că Italia ar putea fi depărtată dela Marea mediterană, caută sĕ recunóscă, că noi în Marea roşiă putemŭ afla echilibrulŭ spre a apĕra cu energiă interesele nóstre în Marea mediterană. Guvernulŭ va respecta »status quo« în marea mediterană; dar décă o altă putere ar întreprinde acolo o schimbare şi ne-ar vătămá interesele, siguranţa şi drepturile nóstre, Italia ar apĕra-o şi ar restitui echilibrulŭ. Espediţiunea la Congo s'a amânatŭ numai pănă peste câteva sĕptĕmânĭ. Guvernulŭ are lipsă de-o conlucrare cordială a camerilorŭ, spre a-i încuviinţa creditele pentru cercetărĭ politice şi coloniale.

*

După cele mai nouĕ scirĭ despre misiunea lui Hassan Fehmi paşa, se crede că o înţelegere între Britania mare şi Turcia e pe cale de a se stabili. Cabinetulŭ englesŭ, ce e dreptŭ, a declaratŭ că Anglia nu'şĭ va retrage trupele din Egiptŭ înainte de a'şĭ fi terminatŭ problema sa în valea Nilului şi de a se fi stabilitŭ unŭ guvernŭ autonomŭ, care sĕ administreze bine Egiptulŭ. Dar a primitŭ ca basă a tractărilorŭ cu Turcia oferta acesteia de a ocupa trupe turcescĭ unele puncte la Marea roşiă. Acésta i-arŭ conveni Angliei, căcĭ trupele turcescĭ arŭ puté ţiné în frêu pe Mahdiulŭ de a nu se apropia de Egiptŭ. Totulŭ atêrnă însă de resultatulŭ espediţiunei englese în Sudanŭ şi după

---

*) „Theerjacken,“ haine, ce le pórtă marinarii şi carĭ sunt înmuiate în păcură.

ultimele telegrame, care nu suntŭ tocmai favorabile Englesilorŭ, s'ar puté crede că înțelegerea s'ar puté stabilí între Londra și Constantinopole mai curêndŭ póte de cum s'ar aștepta. Pórta se pregătesce de p'acum pentru o espedițiune la Suachimŭ și spre acestŭ scopŭ suntŭ desemnate bataliónele din Creta și Siria; se póte că e sigură de succesulŭ misiunei lui Fehmi pașa.

*

Nimenea nu credea, că Anglia va fi atâtŭ de conciliantă, în cestiunea egipténă, față cu puterile europene. Temerea acésta însă s'a înlăturatŭ, căcĭ după cum asigură o telegramă din Londra, cabinetulŭ englesŭ a primitŭ propunerile francese, făcêndŭ numai unele modificărĭ, la care negreșitŭ că Francia și celelalte puterĭ se așteptau. Și cumcă lucrulŭ a statŭ astfelŭ, ne-o dovedesce împrejurarea, că guvernulŭ francesŭ a consêmțitŭ la acele modificărĭ și a însărcinatŭ pe ambasadorulŭ Waddington sĕ esprime lordului Granville mulțămita sa pentru atitudinea conciliantă a cabinetului englesŭ în cestiunea egipténă, care inspirase atâtea îngrijirĭ.

*

Sgomotele împrăștiate, că Italia intenționéză a ocupa Tripolisulŭ, au făcutŭ pe Pórta sĕ se hotăréscă a mări garnisónele din Tripolisŭ și d'a întări fortificațiunile de acolo. Unii politicĭ aducŭ în legătură espedițiunea ce se pregătesce din partea Turciei cu ocuparea Beilulului și Assabului de cătră Italia. Turcia se vede de pretutindenea scósă afară, s'ar puté ḑice că Egiptulŭ e ca și perdutŭ, și totŭ astfelŭ i s'ar puté întêmpla și cu Tripolisulŭ, pe care de multŭ a pusŭ ochii Italia.

Din dieta Ungariei.

In ședința dela 27 Ianuariu se continuă desbaterea specială asupra bugetului cultelorŭ și instrucțiunii publice.

Stefanŭ Rakovssky nu e mulțămitŭ cu rĕspunsulŭ ce l'a datŭ ministrulŭ Trefort în cestiunea instrucțiunii surdo-muților. Statulŭ dă milióne pentru comerțŭ și industriă, pentru artă și teatre. Când e vorba de construcțiunĭ universitare, de parcurĭ și de esposițiunĭ, finanțele nu stau rĕu. Elŭ rógă pe ministru ca nu numai sĕ se ocupe de afacere, ci sĕ și facă ceva.

Ministrulŭ Trefort nu póte promite cheltuelĭ nouĕ, ci numai unŭ sprijinŭ moralŭ.

Otto Herman e de părerea lui Rakovssky. Dar nu surdo-muții suntŭ cei mai nenorocițĭ în Ungaria, ci suntŭ cei 18.000 de indioțĭ. Atrage atențiunea guvernului.

Ministrulŭ Trefort scie aceste lucrurĭ. Promite că va face ce va puté.

La titlulŭ »museulŭ naționalŭ« 100,000 fl. ia cuvêntulŭ Franz Pulssky. Elŭ ḑice, că funcționarii museului suntŭ rĕu plătițĭ. Din suma de 100,000 fl. ministrulŭ pretinde dela directorulŭ sĕ facă și economiă de 9000 fl. Elŭ cere ca acești 9000 fl. sĕ se întrebuințeze totŭ pentru museu.

Emerich Szalay amintesce că în Viena sunt scriitorĭ unguresci, care trebue sĕ se câștige pentru museulŭ naționalŭ.

Otto Herman observă lui Pulssky în afacere personală, că în timpulŭ sĕu a îngrijitŭ ca museulŭ sĕ fie mai bine dotatŭ.

Franz Pulssky face atentŭ pe Herman la aceea, că prima însușire a unui deputatŭ sĕ fie, a avé o piele așa de grósă, care numai de pielea cea grósă a unui ministru sĕ fie întrecută.

Ministrulŭ Trefort ḑice că e fórte ușorŭ a vota sume, dar e greu a le acoperi. Dacă va fi posibilŭ, se va împlini dorința oratorului. Titlulŭ se votéză.

La titlulŭ »galeria de tablourĭ a țĕriĭ« vorbesce Franz Pulssky totŭ în sensulŭ în care a vorbitŭ despre museulŭ naționalŭ. Elŭ cere sĕ se mai adauge la cei 3000 fl. încă 3000.

Ministrulŭ Trefort ḑice că guvernulŭ va întregi galeria de tablourĭ, dacă va fi în posițiune a face acésta.

Franz Fenyvessy adreséză ministrului două întrebărĭ: 1. Pentru ce nu s'a deschisŭ încă galeria de portrete istorice? 2. Adevĕratŭ e, că ministerulŭ de finance refusă a preda acele tablourĭ interesante ce se află în localitățile oficiului?

Carl Pulssky rĕspunde antevorbitorului, că dieta trecută a votatŭ pentru lucrările pregătitóre în acéstă afacere 1000 fl. Elŭ îșĭ esprimă dorința ca museulŭ național sĕ stea în contactŭ neintreruptŭ cu museele provinciale. Atrage la acésta atențiunea ministrului.

La titlulŭ »15,000 fl. pentru întreținerea monumentelorŭ,« ministrulŭ Trefort promite, la cererea lui Benedikt Göndöcs, că din acéstă sumă va da ceva și pentru săpăturile de pe Puszta.

La titlulŭ »scopurĭ bisericescĭ,« Franz Fenyvessy ce pe tapetŭ cestiunea stolară. Ministrulŭ n'a făcutŭ nimicŭ pentru a resolvá acéstă cestiune, ci prin decisiunĭ contradictorice a zăpăcitŭ și mai multŭ lucrulŭ. Regularea acestei afacerĭ e necesară în interesulŭ păcii confesionale. Trecêndŭ la starea materială a clerului de josŭ ḑice că fondulŭ religiosŭ sĕ se întrebuințeze nu pentru restaurarea bisericilorŭ, ci pentru desvoltarea organisării preoțescĭ și pentru îmbunătățirea stării clerului de josŭ. Milenarulŭ sĕ se serbeze cu inaugurarea păcii religióse. Elŭ face următórea propunere: »Ministrulŭ cultelorŭ e avisatŭ, sĕ ia chiar în acéstă sesiune inițiativa pentru regularea generală a stolelorŭ.«

Ministrulŭ Trefort rĕspunde, că cestiunĭ importante nu se potŭ resolva cu unŭ discursŭ parlamentarŭ, și nicĭ nu'i place acésta. Promite că se va consulta în acéstă afacere cu ministrulŭ de interne și de justiță, deórece ea nu ține numai de resortulŭ sĕu. Elŭ încă doresce resolvarea cestiunii în interesulŭ păcii religióse. Scopulŭ fondului religiosŭ nu e precisatŭ. Rógă camera sĕ respingă propunerea. — Se respinge.

La titlulŭ »cheltuelĭ curente« 138,432 fl. Blasius Orban critică risipa ministrului în construcțiunĭ.

Ministrulŭ Trefort îlŭ combate. — Titlulŭ se votéză și astfelŭ se termină desbaterile bugetului cultelorŭ și instrucțiunii.

Ne mirămŭ, cum de n'a vorbitŭ nicĭ unŭ deputatŭ română cu ocasiunea desbaterii acestui bugetŭ? Lucrulŭ e bătătorŭ la ochĭ.

SCIRILE ḐILEI.

Congresulŭ postalŭ internaționalŭ se deschide la Lisabona în ḑiua de 22 Ianuariu curentŭ. România va fi representată de d. Ioanŭ Ghica, ministrulŭ țĕrii la Londra, care va fi însoțitŭ de d. C. Manu, funcționarŭ superiorŭ la direcția telegrafo-postală.

—0—

Ni se scrie din Lugoșŭ, că Duminecă în 15 Ianuariu, pe la 7 óre séra, a isbucnitŭ unŭ focŭ vehementŭ, care a nimicitŭ două case și partea de susŭ a unei alte case. Paguba e mare. Pompierii au sositŭ cam târḑiu și dacă foculŭ nu s'a întinsŭ, causa a fostŭ timpulŭ celŭ liniștitŭ.

—0—

La 26 și 27 Ianuariu va fi têrgŭ de vite în Elisabetopole și în Caransebeșŭ; la 27 și 28 în Satu-mare și Sebeșulŭ săsescŭ; la 3, 4 și 5 Februariu în Gherla.

—0—

Unŭ transportŭ de oi destinatŭ pentru Pojunŭ a trebuitŭ sĕ fie descărcatŭ din vagóne în Timișóra, deórece veterinarulŭ orașului a constatatŭ că suntŭ bântuite de bóla de vite.

—0—

In Craiova s'a înființatŭ societatea literară »Carpații românĭ«, alŭ cărei scopŭ este: »susținerea românismului în provinciile române transcarpatine«. In casŭ de desființare fondulŭ societății trece la »Asociațiunea transilvană« din Sibiiu. Urămŭ societății cea mai frumósă desvoltare spre a'șĭ ajunge mărețulŭ scopŭ.

—0—

Orașulŭ Parisŭ are de gând sĕ facă unŭ împrumutŭ de 600 milióne francĭ, din care 300 milióne francĭ se vorŭ cheltui pentru construcțiunĭ architectonice, spitale, apeducte și îmbunătățirea referințelorŭ sanitare, ér 300 de milióne pentru facerea de căi nouĕ și pentru continuarea lucrărilorŭ începute în acéstă direcțiune.

—0—

Mare sensațiune a produsŭ în Parisŭ arestarea bancherului (!) d'acolo Eduard Blée. Elŭ amăgise pe ómeni sĕ'i încredințeze luĭ banĭ spre păstrare, promițându-le până la 50 procente pe anŭ. Perderile publicului suntŭ fórte marĭ și se sue până la suma de 3 milióne francĭ.

—0—

Din Odesa se comunică, că advocatulŭ jidovŭ Iosif Rabinovicĭ, care întemeiase secta »Noulŭ Israilŭ,« a fostŭ omorîtŭ de jidovii talmudiștĭ.

AFACERI SCOLARE.

In acelașĭ orașŭ, în Brașovŭ, la scólele confesionale luterane se începe învĕțarea limbei maghiare în clasa a patra primară, pe când din contră la scólele primare gr. or. române acelașŭ studiu se începe deja în clasa ântĕiu primară. Totŭ deodată este sciutŭ că cu 1 Septemvre 1883, confesiunea greco-orientală a încetatŭ de a mai esamina pe profesorii gimnasialĭ, pe când din contră scimŭ cu siguranță că superintendentulŭ luteranŭ a mijlocitŭ posibilitatea, ca pentru 1883/4 profesorii gimnasialĭ luteranĭ sĕ fie censurațĭ totŭ de cătră confesiunea respectivă. Ceea ce este mai bătătorŭ la ochĭ, pe când profesorilorŭ gimnasialĭ gr. or. li s'a rĕspunsŭ dela consistoriu că a trecutŭ terminulŭ, pe atuncĭ aflămŭ, că superintendentulŭ luteranŭ Teutsch a esoperatŭ dela ministrulŭ cultelorŭ, dreptulŭ ca chiar încă în acestŭ anŭ 1885 sĕ se mai pótă esamina profesorii luteranĭ de cătră confesiunea respectivă.

Atitudinea consistorului este de totŭ vĕtĕmătóre pentru instrucția nóstră, căcĭ unii profesorĭ din cei harnicĭ făcêndu-șĭ studiile în alte limbĭ decâtŭ în cea maghiară, vorŭ fi silițĭ a părăsi institutele românescĭ.

După legea cea nouă unŭ profesorŭ nu póte fi suplentŭ mai multŭ ca 3 anĭ, și astfelŭ chiar din profesorii actualĭ vorŭ fi necesitațĭ unii sĕ părăséscă institutulŭ, și cu tóte acestea consistoriulŭ din Sibiiu respective capulŭ confesiunei gr. or. până acum n'a esoperatŭ nimicŭ. La pașii ce de sigurŭ trebue sĕ presupunemŭ, că s'au făcutŭ, se ḑice că nu s'a primitŭ până acum resultatŭ favorabilŭ. Nu'i vorbă, nicĭ acum nu este târḑiu ca pașii întreprinșĭ sĕ ajungă la unŭ bunŭ sfêrșitŭ pentru instanțele nóstre.

CORESPONDENȚA PARTICULARA A »GAZ. TRANS.«

Lugoșŭ, 15 Ianuariu 1885.

Țĕranulŭ e talpa țĕrei și cu totŭ dreptulŭ. Pentrucă țĕranulŭ ară, țĕranulŭ cară, asudă, ostenesce, sufere frigŭ, flămânḑesce ca sĕ agonisécă pentru alții carĭ sĕ aibă de unde risipi. Dér ce e mai multŭ, elŭ suportă partea cea mai mare a sarcinilorŭ publice, elŭ contribue în mai mare mĕsură la acoperirea nevoilorŭ statului fie cu munca, fie cu banĭ séu cu sânge, și totușĭ elŭ e celŭ mai asupritŭ, mai batjocuritŭ și mai bătutŭ de sórte.

La tótă clipita, la totŭ pasulŭ se dă ocasiune de-a te convinge despre suferințele lui, despre starea deplorabilă în carea se află.

Pre ḑi ce merge și încă cu pașĭ giganticĭ proletariatulŭ totŭ mai tare se lățesce în poporŭ și credŭ că nicăirea nu e așa ca în părțile bănatice și în deosebĭ cele în vecinătatea Lugoșului.

Ca sĕ ne convingemŭ de adevĕrulŭ celorŭ ḑise sĕ nu mergemŭ mai departe, decâtŭ în vecinătatea cea mai deaprópe a Lugoșului, la satele înfloritóre de odinióră Silha, Costeiulŭ mare, Costeiulŭ micŭ ș. a, ș. a. și vom vedea, că décă nu 2 din 3 părțĭ, atuncĭ de sigurŭ jumĕtatea locuitorilorŭ acestorŭ comune au ajunsŭ la sapă de lemnŭ și numai de 16 anĭ încóce decândŭ părintesculŭ guvernŭ a lui Tisza ne fericesce cu »idea de statŭ maghiarŭ« și cu dările ne mai suportabile de marĭ.

Nu este o ḑi de têrgŭ lăsată dela Dḑeu în care sĕ nu gémă piața Lugoșului de »dobele« agențilorŭ lui »Szapary,« carĭ cu mare satisfacțiune vêndŭ pentru prețŭ de nimica — din care abia li se potŭ acoperi diurnele gróse — totŭ ce în decursŭ de o sĕptĕmână au pututŭ sĕ adune din orașŭ și împrejurime.

Nu odată ți-se rupe inima când veḑĭ, cum dincóce unŭ părinte de familiă cu ochii inundațĭ de lacrămĭ se uită, cum esecutorii nemiloșĭ l'au lipsitŭ de uniculŭ mijlocŭ de-a câștiga „mălaiulŭ“ celorŭ 6 copii de acasă ce zacŭ în miseriă, vênḑêndu-i boușorii, singura avere ce-o mai avea, pentru câțiva florinașĭ din dare ce la timpŭ nu i-a pututŭ plăti.

Dincolo o mamă vĕduvă cu 2 micuțĭ în brațe umblă — ca eșită din fire — tânguindu-se și plângêndŭ, că unica văcuță ce cu laptele ei mai alina fómea celorŭ doi micuțĭ, astăḑĭ i-au vêndut'o la dobă, pentru câțiva florinașĭ ce nu i-a pututŭ plăti pentru inventariulŭ luatŭ după fie ertatŭ soțulŭ ei.

De altă parte o bĕtrână neputinciósă cu sufletulŭ amărîtŭ, abia răḑimêndu-se într'o cârjă, stă și privesce cum esecutorii pentru câteva libre (pițule) de dare restantă i-au vêndutŭ totŭ ce mai avea în casă până și cea din urmă scândură și așternutŭ.

Tóte acestea suntŭ scene, ce se petrecŭ în Lugoșŭ mai în fiecare ḑi de têrgŭ din partea esecutorilorŭ de dare. Nu e dér mirare, că proletariatulŭ — după cum amintii mai susŭ — pe ḑi ce merge se totŭ înmulțesce și că țĕranii odată cu casă cu masă, astăḑĭ golĭ ca napulŭ iau lumea în capŭ.

Și óre cei chemați de prin orașe și sate ce facŭ la tóte acestea!? Și óre risipindu-se »talpa țĕrii« ce se va alege de țĕră? —d—

CORESPONDENȚA NÓSTRA DIN COMITATE.

Valdchüdŭ, Ianuariu 1885.

Preotulŭ nostru fungentŭ d. T. Borza, venindŭ din Șiaroșŭ aicĭ ca sĕ oficieze Sf. liturghiă în ḑiua de 1 Ianuariu a. c. și avêndŭ a delibera unele afacerĭ oficióse cu presbiteriulŭ parochialŭ, a înseratŭ și peste nópte a rĕmasŭ aicĭ avêndŭ cu sine pe fiica sa Silvia. După ce s'a așeḑatŭ în cuartierulŭ sĕu, nóptea între 11—12 óre a fostŭ atacatŭ de doi indivizĭ, anume Ioanŭ Ivanŭ fostŭ esecutorŭ de contribuțiune, și unŭ pretinsŭ cumnatŭ alŭ sĕu August Fischer, de profesiune croitorŭ din Blașiu, carele de vre-o două lunĭ locuesce aicĭ fără de nicĭ o ocupațiune, fără de a se fi legitimatŭ nicĭ primăriei din locŭ, că cine este, de unde e și ce ocupațiune are.

Lucrulŭ s'a întêmplatŭ astfelŭ: Cam pela órele 11 din nópte Aug. Fischer întrândŭ în ogradă a bătutŭ în ferésträ, provocândŭ pe preotulŭ Borza, ca numai decâtŭ sĕ mérgă la cumnatulŭ sĕu Ivanŭ, căcĭ este rĕu bolnavŭ. Preotulŭ, carele era sigurŭ că Ivanŭ nu este bolnavŭ, i-a refusatŭ promițêndŭ, că fiindŭ trebuință se va presenta diminéță, căcĭ timpulŭ este înaintatŭ și nu are la disposițiune Cartea și patrahirulŭ, ér biserica este departe. S'a depărtatŭ, dar peste vr'o câteva minute pretinsulŭ bolnavŭ Ivanŭ cu companionulŭ sĕu lovesce în ferésträ cu atâta vehemență, în câtŭ părcamulŭ de josŭ totŭ s'a sfărîmatŭ, și strigă: »Susŭ popo!« înjurândŭ pe Dumneḑeu și totŭ ce e sântŭ în cerŭ și pe pămêntŭ, și batjocorindŭ pe preotulŭ în nisce terminĭ, carĭ nicĭ din gura celorŭ mai prăpădițĭ ómenĭ nu se potŭ auḑi. In momentulŭ acela nimeri acolo Nicolae Oprea și în apropiere era Teodorŭ Rotariu, ér voinicii observândŭ au luat'o la

fugă, înjurândŭ cumplitŭ. A fostŭ o mare norocire că s'au depărtatŭ, căci de observau mai mulţi poporenĭ, i-arŭ fi sdrobitŭ cu desĕvêrşire.

Causa atacului nu se scie positivŭ, dar »vitézulŭ» Ivanŭ spune, că la surora sa au fostŭ în nóptea aceea peţitorĭ şi la provocarea din partea lui, părintele Borza i-a refusatŭ de a merge acolo sĕ oficieze logodna, ceea ce pe aicĭ numai în biserică se face şi ḑiua, ér nu în meḑulŭ nopţii.

Unii mai facŭ şi alte combinaţiunĭ, căcĭ se scia din preséra ḑilei, că părintele Borza a primitŭ nisce banĭ dela ginerile sĕu din România, pe carĭ în ḑiua următóre avé sĕ'i depună la o cassă în Sighişóra.

Lucrulŭ s'a comunicatŭ justiţiei şi credemŭ, că respectivii îşĭ vorŭ luá pedépsa meritată. Poporulŭ e fórte indignatŭ, căcĭ părintele Borza este stimatŭ şi preţuitŭ nu numai de poporulŭ sĕu, ci şi de toţĭ cei ce'lŭ cunoscŭ ca unulŭ dintre cei mai meritaţĭ preoţĭ din cerculŭ acesta. Vĕ vomŭ comunica şi sfêrşitulŭ afacerei.

Duoi martorĭ.

Din parlamentulŭ românŭ.

(Camera)

Şedinţa dela 16 Ianuariu. — Se trimitŭ la diferite comisiunĭ mai multe petiţiunĭ şi comunicărĭ. Se acordă concediu d-lorŭ deputaţĭ Varlam şi Mihuţescu. Apoi, după ce se votéză proiectulŭ de lege privitorŭ la modificarea circumscripţiunilorŭ mai multorŭ comune din judeţulŭ Neamţu, şedinţa se suspendă la 2 óre şi d-nii deputaţĭ trecŭ a lucră în secţiunĭ. Redeschiderea şedinţei s'a anunţatŭ pentru óra 4 şi jumĕtate.

(Senatulŭ.)

Şedinţa dela 15 Ianuariu, continuare. — Se depune la biurou proiectulŭ de lege pentru scăderea locuitorilorŭ din comuna Săpunarii, judeţulŭ Ialomiţa, de plata sumei de 21,888 lei, 68 banĭ, datoriţă d-lui C. Pantazi. Se proclamă fără discuţiune de senatorĭ ai colegielorŭ I de Tecucĭ şi II de Argeşŭ d-nii D. Pruncu şi C. D. Budişteanu. D. V. A. Urechiă îşĭ desvóltă propunerea d-sale în privinţa transformărei gimnasiului din Galaţĭ în liceu. D. Al. Orĕscu cere a se trimite acéstă propunere la o comisiune specială spre a-o transformă într'unŭ proiectŭ de lege. D. ministru de esterne ḑice că ar fi fostŭ mai bine a se trimite acestŭ proiectŭ mai ântêiu în Cameră. D. V. A. Urechiă rĕspunde că acestŭ proiectŭ nu împietéză asupra drepturilorŭ Camerei, de óre-ce elŭ nu prevede atâtea anume catedre, ci numai dacă se simte necesitate de a se transformá gimnasiulŭ în liceu. D. D. Vergati este de părere a se luá în consideraţiune propunerea şi a se procede la alegerea comisiunei cerută de regulamentŭ. Discuţiunea se închide şi propunerea se ia în consideraţiune. Şedinţa se suspendă pentru ca d-nii senatorĭ sĕ se consulte asupra persónelorŭ ce trebuescŭ alese în comisiune. La redeschidere se procede la alegerea comisiunei şi suntŭ aleşĭ: D-nii C. Climescu, Remus N. Opreanu şi V. A. Urechiă cu câte 45 voturĭ; d. Al. Orĕscu cu 42 voturĭ şi P. S. Episcopulŭ Dunărei de josŭ cu 37 voturĭ. D. I. Lerescu îşĭ retrage interpelarea anunţată d-lui ministru alŭ domenielorŭ în privinţa filoxerei, în urma promisiunei dată de d. ministru că va veni cu unŭ proiectŭ de lege în acéstă privinţă. D. Bagdad depune o petiţiune semnată de mai mulţĭ comercianţĭ din Buzĕu, prin care rógă senatulŭ sĕ nu voteze legea pentru înfiinţarea tacsei pe vadră asupra bĕuturilorŭ spirituóse, fiindŭ în desavantagiulŭ comerciului. Petiţiunea se trimite la comisiunea de petiţiunĭ.

Şedinţa dela 16 Ianuariu. — D. G. Mârzescu ḑice că nu se póte citi sumarulŭ şedinţei precedente ne fiindŭ faţă nicĭ unŭ d. ministru. D. preşedinte rĕspunde că sumarulŭ privesce directŭ pe Senatŭ şi trebue citítŭ a doua ḑi după şedinţă, căcĭ, dacă s'ar amâna, s'ar putea uita peste o ḑi séu două. D. G. Mârzescu ḑice că şi ministerulŭ este interesatŭ a sci ce se petrece în şedinţa din urmă, adică cum s'a relatatŭ şedinţa precedentă. D. preşedinte esplică d-lui Mârzescu că presenţa unui ministru nu este necesară la citirea sumarului. Senatulŭ, consultatŭ de d. preşedinte, admite sĕ se citéscă procesulŭ-verbalŭ. D. secretarŭ C. Climescu citesce sumarulŭ şedinţei precedente. D Isaia Lerescu cere a se rectifica cuvintele sale ḑise în privinţa interpelărei asupra filoxerei, căcĭ d-sa a declaratŭ că amână desvoltarea acelei interpelaţiunĭ, ér nicĭ-decum că renunţă la desvoltarea ei. D. preşedinte rógă pe Senatŭ a trece în secţiunĭ spre a se ocupa de 2 proecte de legĭ financiare depuse de onor. guvernŭ, şi ridică şedinţa.

Raportŭ poliţienescŭ.

Căpitanulŭ poliţiei din Braşovŭ, d-lŭ Hiemesch, a binevoitŭ a ne împărtăşi următorulŭ raportŭ cu date satistice poliţiene din anulŭ trecutŭ 1884:

La începutulŭ anului credemŭ că nu va fi neinteresantŭ de a face o reprivire asupra unorŭ ramurĭ însemnate ale activităţii poliţienescĭ din anulŭ trecutŭ şi a o face cunoscută publicului în formă statistică. Numerii statisticĭ parŭ la prima ochire secĭ şi fără viaţă, dér pentru cetitorulŭ înţelegĕtorŭ privindŭ lucrulŭ mai de aprópe, ei câştigă viaţă şi însemnătate.

Incepemŭ cu acele fapte penale, carĭ se ţinŭ de competenţa direcţiunei poliţienescĭ. — S'au pertractatŭ în anulŭ 1884: transgresiunĭ (contravenţiunĭ) în contra autorităţilorŭ şi a liniştei publice 26, în contra siguranţei publice 12, în contra ordinei şi a moralităţii publice 15, în contra stărei sanitare 5, transgressiunĭ în contra proprietăţii 5, în contra legei de vĕnatŭ 17. din causa neplătirei dărei pe vĕnatŭ şi pe puşcă 2, pentru prevaricaţiunĭ în pădurĭ 51, transgresiunĭ în contra legei pentru servitorĭ 61, şi în fine pentru transgresiunĭ în contra ordinaţiunilorŭ ministeriale şi a statutului penalŭ orăşenescŭ 383 — în totalŭ au fostŭ 562 de pertractărĭ în contra a 1312 indiviḑĭ de sexŭ bărbătescŭ şi 505 de sexŭ femeninŭ. Dintre aceştia au fostŭ pedepsiţĭ: 116 cu arestŭ dela 1—15 ḑile, 50 cu arestŭ mai puţinŭ de o ḑi, 31 cu amende în banĭ dela 10—50 florinĭ, ear 1567 cu amende de mai puţinŭ de 10 florinĭ.

In folosulŭ fondului orăşenescŭ pentru sĕracĭ au intratŭ în anulŭ trecutŭ în amende socotindŭ pe cuartalŭ: 74 fl. 50 cr; 47 fl. 50 cr., 157 fl. şi 170 fl. 50 cr, laolaltă 449 fl. 50 cr. faţă cu 243 fl. 25 cr. în anulŭ 1883.

Căpitanatulŭ poliţienescŭ (direcţiunea poliţiei) de aicĭ a făcutŭ în cursulŭ anului trecutŭ următórele arătărĭ penale judecătoriilorŭ reg.: pentru delicte în contra moralităţii publice 3 arătărĭ (contra doi bărbaţĭ şi a unei femei); pentru vĕtămare corporală 33 arătărĭ (contra 40 de bărbaţĭ şi 3 femei); pentru joculŭ de hazardŭ o arătare (contra trei bărbaţĭ); pentru furtişagŭ 82 de arătărĭ (contra 42 bărbaţĭ şi 40 femei); pentru violenţă publică 6 arătărĭ (contra 12 bărbaţĭ şi 1 femeă); pentru mituire 1 arătare (contra unei femei); pentru meseria de vraciu 1 arătare contra unui bărbatŭ şi în fine pentru falsificare de monedă o arătare contra unorŭ făptuitorĭ necunoscuţĭ.

Au fostŭ espeduiţĭ din Braşovŭ, prin organele poliţiei în anulŭ trecutŭ, pentru că n'au avutŭ paşapórte în regulă 147 bărbaţĭ şi 72 femei, pentru refusulŭ de a servi şi fuga din serviciu 11 bărbaţĭ şi 25 femei, pentru lipsa de ocupaţiune şi cerşitŭ 172 bărbaţĭ şi 96 femei şi în fine pentru stare însărcinată 17 femei. Cumcă indiviḑii din Braşovŭ, carĭ petrecŭ în alte locurĭ trebue că se pórtă bine, dovedesce împrejurarea, că în anulŭ trecutŭ numai 4 au fostŭ espeduiţĭ la Braşovŭ. In totalŭ au fostŭ espeduiţĭ prin urmare 334 bărbaţĭ şi 210 femei, o sumă destulŭ de însemnată. Contingentulŭ principalŭ alŭ acestorŭ indiviḑĭ, ilŭ dau în prima linie comitatele: Treiscaune (Háromszék), Ciucŭ, Têrnava-mare, Sibiiu şi Făgăraşŭ; 1 individŭ a fostŭ din Boemia, 2 din Galiţia şi 45 din România.

In fine mai amintimŭ încă o istoriă tragi-comică-spiritistică, care s'a întêmplatŭ în anulŭ trecutŭ şi care s'a terminatŭ apoi cu intervenţiunea direcţiunii poliţiane la tribunalulŭ penalŭ regescŭ. Gustavŭ Gunesch de 17 anĭ, mai înainte învĕţăcelŭ la rĕposatulŭ mechanicŭ Schöch, vagabundase multŭ timpŭ după mórtea maestrului sĕu neavêndŭ nicĭ o ocupaţiune, până ce în fine prin intervenţiunea direcţiunii poliţiei a fostŭ érăşĭ băgatŭ la stăpânŭ, la mechaniculŭ Derner Georg jun. Probabilŭ, că tênĕrulŭ învĕţăcelŭ în timpulŭ liberŭ s'a îndeletnicitŭ cu misterulŭ spiritismului, căcĭ nu peste multŭ se presentă nevestei măestrului sĕu ca unŭ mediu ce a fostŭ bine dresatŭ în scóla spirituală a stăpânului sĕu rĕposatŭ şi care se pricepea fórte bine la aflarea de comorĭ. Lucru de mirare, elŭ întêmpină credĕmêntŭ şi încredere la soţia stăpânului sĕu, ba şi acesta află mai târḑiu misterulŭ; bĕtrâna calfă — negreşitŭ înţelésă cu Gunesch — a vĕḑutŭ eşindŭ scântei din pămêntŭ. Putea óre sĕ mai fiă o îndoială, că acolo se află comorĭ? Indată începură a săpă în pivniţă. Unde putea sĕ se afle comóra, décă nu aicĭ? Poliţia află despre acéstă şi trage la rĕspundere pe maestru. Acesta se silesce a descrie totŭ lucrulŭ, ca o glumă nevinovată.

Dér Gunesch ce face? Elŭ trăiesce în »dulci iubilo«, cheltuesce multe parale într'o cafenea nocturnă de aicĭ, face tractărĭ de câte 25 fl. pe ḑi ş. a. Câteva ḑile după aceea, se presentă cocóna meşterului la poliţiă şi face arătare, că Gunesch i-a furatŭ vr'o 180—190 fl. Se ordonéză o cercetare preliminară şi se constată, că Gunesch cu stăpâna lui, săpândŭ mereu în pivniţă au datŭ peste o ólă bine legată şi pachetată, care ólă după esplicările date de Gunesch trebuia sĕ fiă luată de acolo de mediu îmbrăcatŭ în haine albe, după unŭ intervalŭ de 24 de óre, căcĭ la dincontră vrêndŭ a ridica imediatŭ óla, aurulŭ se va preface în pămêntŭ, şi corpurile săpătorilorŭ se vorŭ usca. Dér Gunesch mai puse o condiţiă, ca sĕ succédă luarea în posesiune a comórei. Elŭ ḑise, că e neapĕratŭ de lipsă ca sĕ se aşeḑe o sumă órecare de banĭ de hârtiă sub ólă. Soţia meşterului profundŭ agitată, alérgă susŭ în odaiă şi aduce banii de hârtiă necesară în sumă de 80 fl. Gunesch mai primesce dela ea à conto comórei ce avea sĕ o ridice 100 fl. Urméză unŭ mare gaudiu în birtulŭ »Concordia.«

In fine sosesce şi multŭ aşteptatulŭ momentŭ. Soţia mechanicului merge în pivniţă şi ia comóra — o ólă în care nu se află decâtŭ numai pămêntŭ — şi ce credeţĭ că era sub ólă; banii de hârtiă prefăcutu-s'au óre în aurŭ? Nicĭ vorbă. Chiar şi cei 80 fl. de hârtiă dispăruseră. Tablou! — Credinţa stăpânei în puterea mediului spiritiscŭ dispare; înşelată şi cu totulŭ desilusionată, ea face arătare şi escusă încrederea ei cea nemărginită, ce a avut'o în învĕţăcelŭ, declarândŭ, că Gunesch a asigurat'o susŭ şi tare, că »a geistekkel beszelni tud!« (că şcie sĕ vorbéscă cu spiriduşii.) Aşa s'a întêmplatŭ lucrulŭ în anulŭ 1884 în véculŭ culturei, alŭ luminei electrice ş. c. l.

ULTIME SCIRI.

Prin Berlin se vorbesce, că împĕratulŭ Wilhelm a confirmatŭ sentinţa de mórte pronunţată în contra anarchistilorŭ Reinsdorf şi tovarăşilorŭ sĕi.

Iosifŭ şi Anastasia Romanovŭ din Vinga, acusaţĭ de omorŭ, au fostŭ condamnaţĭ la mórte de tribunalulŭ din Timişóră.

In Candia domnesce mare agitaţiune. Obvinŭ dese casurĭ de omorurĭ în contra poporaţiunii mohamedane.

In Andalusia s'au întêmplatŭ nouĕ cutremure; suntŭ câteva victime.

DIVERSE.

Esplosiunĭ de dinamită în Anglia. — »L'Indépendance belge« dela 25 Ianuariu stilŭ nou, publică următórele scirĭ particulare din capitala Angliei: O teribilă esplosiune s'a produsŭ la 24 Ianuariu la amédĭ în cripta capelei Westminster, aprópe de localurile Parlamentului. Ea a făcutŭ marĭ pagube. Unŭ agentŭ poliţienescŭ a fostŭ rănitŭ. Unŭ individŭ, bĕnuitŭ a fi autorulŭ atentatului, a fostŭ arestatŭ. Alte esplosiunĭ s'au produsŭ: Una în coridorulŭ Camerei comunelorŭ. Camera fiindŭ în vacanţă, esplosiunea n'a atinsŭ decâtŭ unŭ singurŭ visitatorŭ, dar a distrusŭ de totŭ coridorulŭ. In acelaşĭ timpŭ o altă esplosiune de dinamită se producea la unŭ altŭ capĕtŭ alŭ capitalei, la Turnulŭ Londrei. Turnulŭ era plinŭ în acelŭ momentŭ de streinĭ şi de locuitorĭ din Londra, carĭ veniseră sĕ-lŭ visiteze. De aceea detunările au produsŭ o adevĕrată panică. 16 persóne au fostŭ rănite. Aceste esplosiunĭ simultane au produsŭ în totŭ oraşulŭ cea mai adêncă emoţiune. Westminster, Hall, este una din sălile vechiului palatŭ Westminster unde se aflau instalate vechile Parlamente şi unde suveranii până la Gheorghe alŭ IV se încoronau. Acéstă sală, a cărei architectură esle splendidă, este una din cele mai marĭ carĭ există (73 metri în lungime, 28 în lărgime şi 21 în înălţime.) Cripta Sf. Stefanŭ, unde s'a produsŭ esplosiunea, servesce de capelă. Ea este fórte bogat decorată şi perderile făcute şi în criptă şi în sală chiar trebue sĕ fie fórte însemnate. In partea despre rĕsăritŭ a sălei numită Westminster Hall se află întrarea Camerei comunelorŭ, care trebue ea însaşĭ sĕ fi suferitŭ stricăciunĭ, până la unŭ órecare punctŭ, în tótă lungimea ei, căcĭ fotoliulŭ preşedenţialŭ, care se află în fundŭ, este făcutŭ bucăţĭ. Sălile Parlamentului nu suntŭ accesibile visitatorilorŭ decâtŭ Sâmbăta, şi acésta dela 10 óre diminéţa până la 4 séra, şi tocmai acestŭ momentŭ a fostŭ de sigurŭ alesŭ de autorii atentatului pentru a comite crima lorŭ. Din fericire nu se afla atuncĭ decâtŭ unŭ singurŭ visitatorŭ. In schimbŭ însă o fórte mare mulţime se afla la Turnulŭ Londrei, visibilŭ de asemenea Sâmbăta care, la Londra, este aprópe o ḑi de sĕrbătóre şi la Turnŭ au fostŭ 16 persóne rănite. Turnulŭ Londrei este vechia Bastiliă englesă; Turnulŭ albŭ, care face parte din Turnulŭ Londrei, este unŭ pătratŭ de 35 metri, cu nisce ziduri de o grosime de 3 séu 4 metri. Despărţămintele acestui turnŭ, care servesce de arsenalŭ, au fostŭ alese de dinamitiştĭ ca teatru alŭ crimei lorŭ. Turnulŭ Londrei este situatŭ pe marginea Tamisei într'unŭ punctŭ care domină puntea Londrei, sub arcadele căreiu s'a produsŭ esplosiunea de dinamită de Sâmbătă, 13 Decemvre trecutŭ, esplosiune a cărei autorĭ nu suntŭ încă cunoscuţĭ, deşi guvernulŭ a oferitŭ o recompensă de 1000 livre aceluia care îi va descoperĭ. Esplosiunea dela amédĭ a causatŭ marĭ stricăciunĭ Camerei Comunelorŭ. Fotoliulŭ preşedinţială a fostŭ făcutŭ bucăţĭ. Sala centrală în care rĕspundŭ coridórele ambelorŭ Camere a suferitŭ marĭ stricăciunĭ. Rănile primite de douĭ agenţĭ poliţienescĭ la Westminster Hall sunt grave. Starea unuia din ei este desperată. O persónă care visita Camera Comunelorŭ în momentulŭ esplosiunei a fostŭ fórte gravŭ rănită. Esplosiunea dela Turnulŭ Londrei s'a produsŭ la 2 ore în Turnulŭ albŭ. Tóte ferestrele s'au spartŭ, In acelaşĭ timpŭ unŭ incendiu a isbucnitŭ; elŭ a fostŭ îndată stinsŭ. Edificiulŭ n'a suferitŭ stricăciunĭ pe din afară. Printre rĕniţĭ, două femei sunt fórte gravŭ rănite. Nicĭ o arestaţiune nu s'a facutŭ încă în ceea-ce privesce esplosiunea dela Turnulŭ Londrei.

Editorŭ: Iacobŭ Mureşianu.

Redactorŭ responsabilŭ: **Dr. Aurel Mureşianu**

Cursulŭ la bursa de Viena

din 29 Ianuarie st. n. 1885.

Rentă de aurŭ ungară 6%	—.—
Rentă de aurŭ 4%	97.60
Rentă de hârtiă 5%	93.80
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare	146.25
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (1-ma emisiune)	98.60
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (2-a emisiune)	122.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ung. (3-a emisiune)	106.80
Bonurĭ rurale ungare	101.30
Bonurĭ cu cl. de sortare	1C1.—
Bonurĭ rurale Banat-Timișŭ	101.—
Bonurĭ cu cl. de sortare	101.—
Bonurĭ rurale transilvane	101.—
Bonurĭ croato-slavone	100.—
Despăgubire p. dijma de vinŭ ung.	98.75
Imprumutulŭ cu premiu ung.	119.—
Losurile pentru regularea Tisei și Segedinului	118.75
Renta de hărtiă austriacă	83.40
Renta de arg. austr.	83.85
Renta de aurŭ austr.	105.25
Losurile din 1860	138 20
Acțiunile băncei austro-ungare	865 —
Act. băncei de creditŭ ung.	311 50
Act. băncei de creditŭ austr.	301.10
Argintulŭ —.— Galbinĭ împărătescĭ	5.80
Napoleon-d'orĭ	9.77½
Mărcĭ 100 împ. germ.	60.35
Londra 10 Livres sterlinge	123.70

Bursa de Bucurescĭ.

Cota oficială dela 15 Ianuariu st. v. 1884.

	Cump.	vênd.
Renta română (5%)	—	—
Renta rom. amort. (5%)	92½	—
» convert. (6%)	—	—
Împr. oraș. Buc. (20 fr.)	32	—
Credit fonc. rural (7%)	96¾	—
» „ „ (5%)	84½	—
» » urban (7%)	93½	—
» » » (6%)	87	—
» » » (5%)	79¾	—
Banca națională a României	1170	—
Ac. de asig. Dacia-Rom.	270	—
« » » Națională	—	—
Aurŭ	16¾%	—
Bancnote austriace contra aurŭ	—	—

Cursulu pieței Brașovŭ

din 20 Ianuarie st. n. 1885.

Bancnote românescĭ	Cump.	8.45	Vênd.	8.46
Argint românesc	»	8 35	»	8.40
Napoleon-d'orĭ	»	9.75	»	9.77
Lire turcescĭ	»	10.98	»	11.—
Imperialĭ	»	9.98	»	10.—
Galbenĭ	»	5.70	»	5.72
Scrisurile fonc. »Albina«	»	100.50	»	101.—
Ruble Rusescĭ	»	127.75	„	128·5
Discontulŭ	»	7—10 % pe anŭ.		

Numere singuratice din „Gazeta Transilvaniei" se potŭ cumpĕra în tutungeria lui Gross (în casa prefecturei.)

Acei domnĭ abonațĭ ai noștri, cari au plătitŭ prețulŭ abonamentului pe jumĕtate de anŭ séu pe unŭ anŭ, înainte de 1-a Aprile 1884, sunt rugațĭ a ne trimite diferența prețului urcatŭ dela 1 Aprile 1884, care pentru Austro-Ungaria face 2 fl., ér pentru România 8 lei.

ADMINISTRAȚIA „GAZ. TRANS."

Mersulŭ trenurilorŭ

pe linia **Predealŭ-Budapesta** și pe linia **Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta** a călei ferate orientale de statŭ reg. ung.

Predealŭ-Budapesta

	Trenŭ accelerat	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Bucurescĭ	7.15	—	—	—
Predealŭ	1.09	—	—	3.50
Timișŭ	1.33	—	—	10.15
Brașovŭ (	2.06	—	—	10.50
(	2.16	6.30	5.45	
Feldióra	2.44	7.09	6.28	
Apatia	3.03	7.41	7.07	
Agostonfalva	3.18	8.09	7.42	
Homorodŭ	3.51	8.53	8.51	
Hașfaleu	4.51	10.18	10.52	
Sighișóra	5.11	10.55	11.56	
Elisabetopole	5.39	11.36	12.43	
Mediașŭ	6.00	12.11	1.23	
Copsa mică	6.29	12.35	2.07	
Micăsasa	—	12.54	2.27	
Blașiu	7.02	1.29	3.06	
Crăciunelŭ	—	1.45	3.22	
Teiușŭ	7.38	2.26	4.15	
Aiudŭ	7.55	2.48	4.44	
Vințulŭ de susŭ	—	3.12	5.10	
Uióra	—	3.19	5.19	
Cucerdea	8.24	3.36	5.47	
Ghirisŭ	8.48	4.10	6.38	
Apahida	—	5.39	8.51	
Clușiu (	10.08	5.59	9.18	
(	10.18	6.28	8.00	
Nedeșdu	—	6.54	8.34	
Ghirbĕu	—	7.10	8.59	
Aghirișŭ	—	7.25	9.35	
Stana	—	7.49	10.16	
Huiedinŭ	11.33	8.11	11.04	
Ciucia	12.06	8.52	12.17	
Bucia	—	9.11	12.47	
Bratca	—	9.29	1.21	
Rév	12.25	9.52	2.05	
Mező-Telegd	1.11	10.27	3.08	
Fugyi-Vásárhely	—	10.46	3.39	
Várad-Velințe	—	10.56	3.55	
Oradia-mare (	1.49	11.04	4.06	
(	1.54	11.14	7.30	
P. Ladány	3.14	1.47	11.05	
Szolnok	5.10	4.40	2.37	
Buda-pesta	7.30	7.44	6.40	
Viena	2.00	6.20	2.00	

Budapesta—Predealŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ accelerat	Trenŭ omnibus
Viena	8.25	8.35	3.30	8.00
Budapesta	8.00	6.55	9.45	2.47
Szolnok	11.24	10.55	12.18	6.36
P. Ladány	2.01	2.04	1.59	10.09
Oradea mare (	4.11	5.13	3.20	
(	4.21	9.37	3.25	
Várad-Velencze	4.29	9.45	—	
Fugyi-Vásárhely	4.40	9.59	—	
Mező-Telegd	5.02	10.28	3.56	
Rév	5.46	11.41	4.31	
Bratca	6.09	12.15	—	
Bucia	6.28	12.48	—	
Ciucia	6.52	1.48	5.28	
Huiedin	7.32	3.21	6.01	
Stana	7.51	3.54	—	
Aghiriș	8.12	4.34	—	
Ghirbĕu	8.24	4.52	—	
Nedeșdu	8.38	5.11	—	
Clușiu (	8.57	5.40	7.08	
(	9.23	6.00	7.18	
Apahida	9.50	6.29	—	
Ghiriș	11.15	8.14	8.29	
Cucerdea	12.04	9.49	8.53	
Uióra	12.12	9.58	—	
Vințulŭ de susŭ	12.19	10.07	—	
Aiudŭ	12.45	10.42	9.17	
Teiușŭ	1.15	11.32	9.40	
Crăciunelŭ	1.44	12.03	—	
Blașŭ	2.00	12.24	10.12	
Micăsasa	2.34	12.43	—	
Copșa mică	2.52	1.22	10.45	
Mediașŭ	3.27	2.24	11.07	
Elisabetopole	4.01	3.06	11.29	
Sigișóra	4.50	4.17	12.15	
Hașfaleu	5.08	4.51	12.30	
Homorod	6.47	7.07	1.32	
Agostonfalva	7.36	8.10	2.04	
Apatia	8.09	8.46	2.24	
Feldióra	8.41	9.20	2.44	
Brașovŭ (	9.20	10.15	3.15	
(	—	6.00	3.25	
Timișŭ	—	6.57	4.03	
Predealŭ	—	7.32	4.28	
Bucurescĭ	—	—	10.25	

Nota: Órele de nópte suntŭ cele dintre liniile gróse.

Teiușŭ-Aradŭ-Budapesta

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus	Trenŭ omnibus
Teiușŭ	2.39	9.50	8.20
Alba-Iulia	3.40	10.42	9.10
Vințulŭ de josŭ	4.04	11.09	
Șibotŭ	4.35	11.43	
Orăștia	5.02	12.13	
Simeria (Piski)	5.44	1.22	
Deva	6.05	1.48	
Branicĭca	6.34	2.21	
Ilia	7.01	2.54	
Gurasada	7.15	3.09	
Zam	7.49	3.48	
Soborșin	8.32	4.37	
Bĕrzova	9.19	5.30	
Conopŭ	9.40	5.58	
Radna-Lipova	10.16	6.38	8.24
Paulișŭ	10.32	6.56	8.41
Gyorok	10.48	7.15	9.01
Glogovațŭ	11.17	7.48	9.30
Aradŭ (	12.32	8.05	9.45
(	12.00	8.45	6.10
Szolnok	4.09	2.10	7.27
Budapesta	7.44	6.40	—
Viena	6.20	—	—

Budapesta-Aradŭ-Teiușŭ.

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Viena	8.25	8.35
Budapesta	8.00	6.55
Szolnok	11.14	12.28
Aradŭ (	3.35	5.30
(	4.00	6.20
Glogovațŭ	4.16	6.39
Gyorok	4.47	7.19
Paulișŭ	5.02	7.39
Radna-Lipova	5.25	8.11
Conopŭ	5.57	8.49
Bĕrzova	6.18	9.18
Soborșin	7.11	10.27
Zam	7.48	11.18
Gurasada	8.22	11.57
Ilia	8.40	12.27
Branicĭca	9.02	12.57
Deva	9.32	1.45
Simeria (Piski)	10.12	2.58
Orăștiă	10.47	3.46
Șibotŭ	11.14	4.20
Vințulŭ de josŭ	11.46	5.06
Alba-Iulia	12.21	6.15
Teiușŭ	12.53	7.00

Aradŭ-Timișóra

	Trenŭ omnibus	Trenŭ de persóne
Aradŭ	6.00	12.30
Aradulŭ nou	6.26	12.54
Németh-Ságh	6.51	1.19
Vinga	7.28	1.50
Orczifalva	7.49	2.12
Merczifalva	8.09	2.30
Timișóra	8.58	3.15

Simeria (Piski) **Petroșeni**

	Trenŭ omnibus
Simeria	3.08
Streiu	3.45
Hațegŭ	4.33
Pui	5.19
Crivadia	6.05
Banița	6.43
Petroșeni	7.00

Timișóra-Aradŭ

	Trenŭ de persóne	Trenŭ omnibus
Timișóra	12.25	5.00
Merczifalva	1.16	5.56
Orczifalva	1.34	6.16
Vinga	2.04	6.50
Németh-Ságh	2.25	7.11
Aradulŭ nou	2.54	7.44
Aradŭ	3.10	8.00

Petroșeni—Simeria (Piski)

	Trenŭ omnibus
Petroșeni	8.56
Banița	9.37
Crivadia	10.09
Pui	10.48
Hațegŭ	11.26
Streiu	12.06
Simeria	12.37

Tipografia ALEXI, Brașovŭ.